

fige, at Erfaringen allerede har viist, ikke endnu her til- lands men andre Steder, at de konservative Par- tier staa sig bedst ved at støtte Frihedsbestræbel- serne saavel paa det aandelige som paa det mate- rielle Gebet saa meget som muligt. Dette var, om man saa vil, en lille Udflugt paa almindelige Betragtningers Gebet, som man maaske kan mene ikke videre vedkomme den foreliggende Sag, og jeg skal nu altsaa vende mig til denne. Man siger da her, at det er ønskeligt at faae bestemte Regler for Sparekassbestyrelsernes Sammenfætning og deres Lønningsforhold, at det er ønskeligt, at Sparekasserne ikke give høiere Rente end 4 pCt., at det ligeledes er ønskeligt at give betryggende Regler for Sparekassemidlernes Anbringelse, end- videre at Sparekasserne tvinges til at opsamle en Reservefond, og endvidere at det paalægges dem at aflægge offentlig Regnskab, at der indføres en betryggende Revision, en be- tryggende Statusopgjørelse osv. og man slutter da, at, da dette er ønskeligt, maa det ogsaa være naturligt, at man gennem Lovgivningen fremtvinger disse Dnffers Opfyldelse. Men her vil jeg ikke negte, at det forekommer mig, at der mangler et Mellemlid i Slutningen, for at gjøre denne Slutning sand, et Mellemlid, der nærmere skulde paavise, at Staten havde Beret- tiggelse til at gribe ind, thi det er jo klart, at ikke Alt, hvad der er ønskeligt, bør Staten frem- tvinge gennem sine Love. Den høitærede Inden- rigsmminister yttrede, at da Staten gav Spare- kasserne visse Begunstigelser, i Særdeleshed Stempelbegunstigelse, Net til at tage høist 5 pCt. Rente af Laan i Landeieendomme og enkelte andre, maatte Sparekasserne ogsaa ganske naturligt finde sig i, at Staten gav visse Bestem- melser for hele deres Styrelse. Om man vil, kan man finde en formel Berettigelse for Staten til at anvende denne Betragtning, og hvis man vil nøjes dermed, kan man gaa saa vidt det skal være; saa gives der ingen Grændser, saa kan man fuldstændig gjøre, hvad man vil. Da man siger, at Sparekasserne ikke kunne bestaa uden disse Begunstigelser, kan Staten sige: I faae ikke disse Begunstigelser, uden at I under- kaste Eder vor Bestyrelse i Et og Alt. Det fore- kommer mig nu, at en saadan formel Begrundelse ikke er en Begrundelse; thi de Begunstigelser, der her er Tale om at give, ere Fritagelse for Skatter og Fri- tagelse for rent positive Lovbestemmelser. Hvis der ikke fandtes Stempelstat heri Landet, hvis der ikke fandtes en saadan Lovbestemmelse som den, at man ikke maatte udlaane Penge i Eiendomme til en høiere Rente end 4 pCt. osv. saa kunde den hele Anskuelse jo slet ikke gjøre sig gjæl- dende, og man vilde da fuldstændig staa overfor det samme Problem som nu: skal Staten eller skal den ikke gribe ind ligeoverfor Sparekasserne? Jeg kan derfor ikke se Andet, end at disse Begunstigelser efter den Anskuelse, som

jeg maa gjøre gjældende, ere rene Tilfældigheder, som ikke vedkomme Spørgsmaalet, om Staten bør gribe ind eller ei. Derimod er der en Grund, som for mig har været den afgjørende til at til- raade det heie Thing at gaa ind paa væsentlige Ting i Lovforslaget, og det er den, at jeg ikke ser rettere, end at Sparerne ikke formaa, saaledes som Forholdene nu ere ordnede, at bestemme, om Sparekasserne ere sikke eller ikke. For nu at undgaa Misforstaaelse vil jeg her strax sige, at jeg ikke med denne Uformuenhed fra Sparernes Side tænker paa den almindelige Tale om, at Smaafolk ikke forstaa at styre deres egne Anlig- gender og forsvare sig mod de Bedrøffede og Høierestaende, og at Staten derfor skal stille dem under Formynderskab. Uden at jeg nu her skal gaa nærmere ind paa dette, som jo ikke ligger for, skal jeg dog sige, at den Anskuelse de- ler jeg væsentlig set ikke, selv om der paa det Gebet kan gives Undtagelser. Jeg mener, at den vigtigste Grundregel for det økono- miske Liv er den, at man maa her i Verden tage Stade for Hjemgjæld. Enhver myndig Mand maa antages nogenlunde at kunne styre sine Sa- ger selv. Men Sagen er den, at, saaledes som Ordningen nu er for Sparekasserne, ser jeg ikke rettere, end at det er umuligt at faae et bestemt, tydeligt Begreb om, — selv om man vil gjøre sig den Uleilighed at undersøge det, og selv om man ikke blot tænker paa, om den Sparekasse er mig nærmest, eller den Bestyrelse bestaar af Mand, som jeg har Tillid til, — om den Spare- kasse, hvori jeg vil sætte mine Penge er solvent eller ikke. Da nu Sparekasserne ere vorede op til, som jeg begyndte med at sige, en Magt i Samfundet, og da de Interesser, som de repræ- senterer, ere uhyre store, og da jeg, som sagt endelig ikke kan se Andet, end at det ikke er muligt for Sparerne, som Forholdet nu er ordnet, at faae et bestemt, klart Begreb om den Kasse, hvori de ville indsatte deres Penge, er sikker, kan jeg som Følge deraf, forsaavidt som man ikke vil gaa videre end til at indføre saadanne Lovregler, som gjøre det muligt for den, som vil se, at kunne se, ikke modsætte mig en saadan Lov, og jeg kan heller ikke Andet end anbefale Thinget at gaa ind derpaa. Naar jeg nu da kommer til det, som fore- kommer mig i Loven at svare til dette Begreb, og som den ogsaa fulbtud skal udfylde, da er det Følgende: For det Første Forbringen om en offentlig aarlig Regnskabsaflæggelse. Om denne Regnskabsaflæggelse skal ske til 31te December eller til et andet Tidspunkt, eller om Sparekasserne i saa Henseende kunne stilles frit efter deres Be- kvemmelighed, skal jeg ikke gaa ind paa, det er en ligegyldig Sag, forekommer det mig, men, som sagt, en offentlig Regnskabsaflæggelse. Der- næst en indgaaende, kritisk, betryggende Revision, udført af Mand, som ikke staa i noget Forhold eller nogen Afhængighed af Sparekassernes Besty-